

Styret i Sparebanken Møre
Postboks 121
6001 ÅLESUND

VÅR REFERANSE
15/10473

DERES REFERANSE

DATO
16.03.2020

Tilsynsrapport - IRB-tilsyn

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i Sparebanken Møre 22. januar 2019. Tilsynet var en del av Finanstilsynets løpende oppfølging av bankens bruk av interne modeller for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko (IRB).

Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige rapport datert 15. mai 2019, styrets kommentarer i brev av 18. juni 2019 og brev av 10 desember 2019, hvor det redegjøres for tiltak utført i forbindelse med valideringsrapporten for 2019.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

Oppkalibrering av PD

I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet at bankens modeller for misligholdssannsynlighet (PD) klassifiserer en stor andel av engasjementene i de beste risikoklassene, og at konsentrasjonen har økt over tid. Videre ble det kommunisert at Finanstilsynet vurderer å pålegge banken økte sikkerhetsmarginer i PD-modellen for massemarked. Finanstilsynet registrerer fra brev av 10. desember 2019 at banken har oppkalibrert PD-modellen for massemarkedssegmentet.

Validering

I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet mangler i valideringsrapporten knyttet til drøftinger og vurderinger av valideringsresultater. Det fremgår av styrets svar at banken arbeider kontinuerlig med videreutvikling av valideringsprosessen. Finanstilsynet har merket seg at drøftinger og vurderinger av valideringsresultater har fått større plass i den siste valideringsrapporten. I det følgende utdypes enkelte merknader til valideringen.

Utviklingen i gjennomsnittlig PD i porteføljene både for foretak og massemarked viser nedadgående trend, og banken forklarer det med bedret kvalitet i porteføljen. I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet at forbedringer i forklaringsvariabler ikke nødvendigvis reflekterer reell reduksjon av risiko i porteføljen, og at banken kritisk må vurdere utviklingen i forklaringsvariabler. Finanstilsynet registrerer at utviklingen i enkeltindikatorer og deres påvirkning på porteføljekvalitet drøftes i valideringsrapporten for 2019.

Finanstilsynet mener at observerte verdier for PD-modellenes forklaringsvariabler og effekt på reell risiko i porteføljen, bør analyseres mer kritisk. Dersom økt egenkapitalandel i porteføljen skriver seg fra bransjer med høye oppskrivninger av aktivaverdier over tid, vil risikoen for en motsvarende nedskrivning også øke og reelt sett ikke medføre redusert risiko i porteføljen.

I foreløpige rapport påpekte Finanstilsynet at de fleste misligholdsobservasjonene i massemarkedsporteføljen skrev seg fra andre lån enn boliglån, og stilte spørsmål om hvorvidt valideringsdatagrunnlaget og valideringsresultatene er representative for boliglånsengasjementer. Finanstilsynet registrerer at valideringsrapporten for 2019 skiller mellom massemarked med pant i fast eiendom og øvrig massemarked.

I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet at banken bør vurdere fallhøyde i nedgangstid og drøfte hvorvidt LGD-verdier, samt modellenes parametere, har tilstrekkelig margin. Finanstilsynet noterer at banken i den

siste valideringsrapporten estimerer sammenhenger mellom modellparametre som tilfriskningsgrad og realiserte engasjementskostnader og relevante makrovariabler. Videre benyttes egendefinerte verdier for makrovariabler i nedgangstider for å anslå parameterverdier for nedgangstider. Finanstilsynet bemerker at det ikke foreligger drøfting av om datahistorikken for makrovariablene er tilstrekkelig for å identifisere en alvorlig nedgangskonjunktur. Finanstilsynet mener bankkrisen på begynnelsen av 1990-tallet foreløpig må anses som den siste alvorlige nedgangstiden i norsk økonomi.

Validering av LGD-modellene viser at de fleste pantetyper gir lavere realiserte verdier enn anslått i modellen. For kategorien "pant i fast eiendom" for foretaksporteføljen er det kun en tredjedel av realisasjonene som har høyere salgsverdier enn modellestimatene. Valideringen anbefaler gjennomgang av kontrollrutiner for sikkerhetsverdier. Det fremgår av styrets svar at banken har iverksatt et prosjekt for å gjennomgå verdivurderingsprinsipp for sikkerhetsobjekter. Sikkerhetsdekning er et sentralt element i beregningen av LGD, og Finanstilsynet legger til grunn at banken vurderer usikkerheten i verdivurderingene.

I vurderingene av anvendelsen av IRB-systemet i kredittinnvilgelse påpeker valideringen at en stor andel av nye foretaksengasjementer er innvilget med avvik fra hovedregelen i bankens kredittrammeverk. Avvikene er relatert til både definerte krav til lønnsomhet og PD-nivå i henhold til bankens kredittrisikostrategi. Valideringen påpeker videre at nåværende bestemmelser ikke gir rom for avvik og anbefaler å revidere strategien. Finanstilsynet legger til grunn at banken vurderer anvendelsen av IRB-systemet i kredittinnvilgelsesprosessen og påser at det er samsvar mellom strategi, bevilgningsreglement og kreditthåndbok.

I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet at flere av funnene i valideringen for 2018 gjelder områder og problemstillinger omtalt i kvalitativ validering i 2017, hvor de foreslåtte tiltakene oppgis å være gjennomført. Finanstilsynet noterer at vurdering av de gjennomførte tiltakene er dokumentert i valideringsrapporten for 2019.

Beregning av observert LGD

For å beregne observert LGD skal kontantstrømmer fra misligholdte engasjementer neddiskonteres til misligholdstidspunktet. I beregningen av observert LGD bruker banken regnskapsmessig konstatert tap og anslag på kostnader. I de foreløpige rapport stilte Finanstilsynet spørsmål ved om en slik tilnærming kan gi for optimistiske verdier. Styret svarte i brev av 10. desember 2019 at de mener beregningen i all hovedsak ikke gir for optimistiske verdier og viste til analyser som er gjort i valideringsrapporten for 2019. Finanstilsynet registrerer at valideringsrapporten påpeker at tapsdefinisjonen ikke er i tråd med EBAs retningslinjer, og legger til grunn at banken gjør de nødvendige tiltak for å sikre at observerte tap beregnes forsvarlig.

For Finanstilsynet

Bjørn Andersen
seksjonssjef

Alfred Ødegaard
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.